

HANDREIKING COMPACTEN

VERRIJKEN

VERSNELLEN

Compacten = Loslaten!

Compacten vraagt een andere insteek van de leerkracht. De leerkracht zoekt uit welke leerstof kan worden gecompact. Hij of zij kijkt per leerling en per leerdoel wat gecompact kan worden. Leerkrachten willen niet dat hun leerlingen hiaten opbouwen. Als de leerkracht goed monitort en vooraf controleert wat een leerling al beheerst (door middel van voortoetsen), is de kans op hiaten erg klein. De leerkracht zal dus moeten leren loslaten.

Welke leerlingen?

Per vakgebied komt gemiddeld zo'n 20-30% van de leerlingen in aanmerking voor het compacten van de reguliere lesstof. Dit zijn dus niet alleen (hoog)begaafden.

Of een leerling kan compacten, wordt vooraf gemeten met een methodetoets. Dit betekent dat de methodetoets niet achteraf (summatief), maar van te voren (formatief) wordt gemaakt. Wanneer 80% of meer van elke opgave goed gemaakt wordt, is compacten nodig. De leerling en leerkracht weten dan precies aan welke doelen gewerkt moet worden en wat gecompact kan worden. Geef de kinderen ook eigen verantwoordelijkheid in de keuze van wat ze maken, waar ze aan meedoen en voor hoe lang. Dit bevordert de autonomie.

Wanneer er geen methodetoetsen worden gebruikt of de toetsen geen correct beeld geven (bijvoorbeeld bij NT2ers), moeten andere instrumenten ingezet worden. Bijvoorbeeld Kijk! in de onderbouw, het LVS, scores in Snappet of Gynzy of leerkrachtobservaties.

Wat en waarom?

De scholen van Innoord zorgen dat leerlingen zich ontwikkelen op hun eigen niveau. Voor (hoog)begaafde leerlingen betekent dit dat zij compacten, verrijken en eventueel versnellen. Compacten staat voor het verkort aanbieden van de reguliere leerstof. Onnodige lessen worden geschrapt en instructies ingekort of helemaal niet gegeven. Hierdoor krijgen zij de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen door verrijking.

(Hoog)begaafde leerlingen leren veel sneller dan hun klasgenoten, soms wel vier keer zo snel. Compacten zorgt voor gemotiveerde kinderen, met een gevoel van autonomie en competentie. De kans op onderpresteren wordt hierdoor aanzienlijk verkleind.

Wat schrappen?

- * Instructie (als de leerling het al begrijpt)
- * 50% tot 75% van de oefenstof
- * 75% tot 100% van herhaling
- * Verrijkingsstof die meer van hetzelfde biedt

Wat wel aanbieden?

- * Verkorte instructie bij:
 - Introductie van een nieuw thema
 - Belangrijke leerstappen in de leerlijn (nieuwe leerstof)
 - Activiteiten op tempo (automatiseren)
 - Betekenisvolle activiteiten in groepsverband
 - Activiteiten gericht op metacognitieve vaardigheden

Voorbeeld:

Compacten gaat verder dan de drie-ster aanpak van de methode. Voorafgaand aan het nieuwe blok wordt een toets afgenomen. De doelen die al beheerst worden, worden overgeslagen. Nieuwe doelen of doelen die onvoldoende beheerst worden, worden kort aangeboden. Leerlingen gaan vaker zelfstandig aan de slag, herhalen heel af en toe en blijven automatiseren.

Vragen?

Vragen over compacten of het in praktijk brengen ervan?
Ga in gesprek met de IB'er, HB-specialist of het Expertisecentrum.

<https://expertisecentrum.innoord.nl/expertiseteam-meergegaafdheid/>

Bakx, A., De Boer, E., Van den Brand, M., & Van Houtert, T. (2016). Werken met begaafde leerlingen in de klas. Pedagogische sensitiviteit als leidraad. Assen: Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum.

expertise
centrum **INNOORD**